

Jeg har brug for en tvivlsbekendelse

Trosbekendelsen er den mest problematiske del af gudstjenesten, hvor vi som mennesker forsøger at slå søm i troen og prøver at gøre det ubegribelige begribeligt, mener organist, dirigent og komponist John Frandsen, der i tvivlen finder en sikker grund at stå på

tro&tvivl

AF DORTE J. THORSEN

kirke@k.dk

● Hvordan vil du beskrive din tro?

► Tro er ligesom kunst, musik og kærlighed. Den skal gribes og ikke begribes. Troen forsvinder nemlig mellem fingrene på os, når vi prøver at holde den fast.

Tro er for mig også et rum, hvor jeg går ind og får perspektiv på livet og bliver kloge på mig selv. En sprogløs erkendelsesramme, hvor jeg med mig selv og min faste følgesvend tvivlen kan diskutere de eksistentielle spørgsmål i en kontinuerlig skabelsesproces.

● Hvordan var forholdet til religion i dit barndomshjem?

► Min morfar var præst i Hørby ved Hobro, og jeg var meget optaget af hans arbejde og tit i kirke hos ham om søndagen. Ja, faktisk overvejede jeg selv at blive præst, men valgte alligevel musikken. Men også hos mine farforældre lærte jeg meget om kristendom. De tilhørte Indre Mission, men deres tilgang til verden var hverken domsbettinget eller dogmatisk. Og især min farmor havde en ualmindelig åben og formsfri indstilling over for sin omverden.

Som ung i 1970'erne blev jeg glødende rød marxist og

næsten ateist. Men kun næsten. For der løb til stadighed en stærk understrøm i mig af noget kristent, som kom fra mit barndomshjem, og som har bevirket, at folkekirke, tro og musik hele tiden har dannet ramme om mit liv.

● Hvad har udfordret din tro?

► Jeg har altid haft det svært med dogmatiske læresætninger, og jeg ved ikke, om jeg tør sige, at jeg tror på "kødets opstandelse og det evige liv". Trosbekendelsen er for mig den mest problematiske del af vores liturgi, hvor vi som mennesker forsøger at slå søm i troen og prøver at gøre det ubegribelige begribeligt, at definere det udefinierlige.

Jeg har langt mere brug for en tvivlsbekendelse – og det synes jeg også, at kristendommen tilbyder som den eneste af verdensreligionerne. For kun hos kristendommen bliver tvivlen accepteret og italesat. Tro på trods af alle urimeligheder og paradokser. "Jeg tror, hjælp min van-tro" er for mig den sandeste trosbekendelse. Kristendommen er også den eneste religion, der har et henrettelsesinstrument som sejrssymbol.

Jeg udfordres naturligvis også af den ondskab, som fylder vor tid. Hvordan kan en almægtig og alkærlig Gud til-lade de grusomheder, der sker i Aleppo? Og hvorfor griber han ikke ind, når en Breivik kører af sted for at skyde

70 uskyldige unge? Gud kunne gøre det diskret og blot lade Breivik punktere på vejen.

● Hvad har formet den tro, du har i dag?

► Musikken har spillet en stor rolle for min tro som voksen. Mens jeg stadig studerede på Musikkonservatoriet i Aarhus, var jeg konstitueret organist i Ellevang Kirke. Samme sted var en ung Kjeld Holm (senere biskop i Aarhus, red.) sognepræst, og han var allerede på det tidspunkt meget optaget af Johannes Sløk, Kierkegaard, idéhistorie og eksistentielle spørgsmål. Han påvirkede mig, sådan at jeg genopdagede det religiøse rum som noget meget relevant for erkendelsen om min tilværelse.

Men også bevidstheden om, at vi alle skal dø en dag, giver mig perspektiv. Det er som at ligge og se op på en sommernatshimmels stjerner. Jeg bliver både stor og lille på samme tid. For jeg ved, at jeg blot er en prik, en detalje i historiens gang, men samtidig så har jeg også en plads i den lange række af slægtled.

● Hvordan gør din livsanskuelse en forskel i din hverdag?

► Jeg føler paradoksalt nok, at min iboende eksistentielle tvivl giver mig en sikker grund at stå på. Et fundament, så jeg kan holde mange bolde i luften på samme

tid uden at krakelere. Tvivlen er samtidig den sten i skoen, der gør, at jeg er nødt til at udforske og søge videre.

Uden tvivlen kom jeg ikke i gang med nye musikværker. For det er endnu en ting, som troen og kunsten har tilfælles: Jeg ville ikke komme nogen vegne, hvis jeg pantsatte min tro og min kunst i faste læresætninger og forudbestemte løsninger.

Livet består af en række valgmuligheder, og jeg holder af at vælge de veje, hvor jeg kan rives omkuld, og hvor risikoen for kaos konstant er til stede, og midt i stormvejret føler jeg, at jeg bliver bedre til at bevare fatningen i kraft af tvivlens nådegave.

● Hvem er forbilledet for dig i eksistentielle spørgsmål?

► Jeg har ikke rigtig nogen. Men skal jeg alligevel nævne en, må det blive min farmor. Hun tilhørte som sagt Indre Mission, men svarede ikke til det billede, som mange af os har af missionsfolk. For til trods for at hun havde mistet flere børn og havde haft andre store sorger og anfægtelser i livet, var hun et meget åbent, tolerant og lyst menneske, som altid så det bedste i andre.

Jeg husker, da jeg sad ved hendes dødsleje og på første hånd oplevede, hvordan hun var helt afklaret og sikker på, at nu skulle hun hjem til Gud. Hun havde en meget ren tro,

næsten en naiv barnetro, som jeg aldrig får på samme måde, men som inspirerer mig. En tro af stor skønhed, men næppe mulig for et moderne menneske, hvor tvivlen fylder så meget.

● **Hvad er det bedste åndelige råd, du nogensinde har fået?**

► Nu samler jeg ikke på åndelige råd. Men min lærer i komposition Per Nørgaard sagde engang til mig, at jeg

skulle have det med mit arbejde og med livet, som Jakob havde det med Gud, dengang de to havde en brydekamp: "Jeg slipper dig ikke, før du har velsignet mig."

Den sætning har gjort ind-

◀ John Frandsen er i dag organist ved Stavsholtkirken i Farum, der er tegnet af Johan Otto von Spreckelsen, arkitekten bag Menneskehedens Triumfbue i Paris. – Foto: Leif Tuxen.

John Frandsen

► **Født 1956.** Hovedfags-eksamen i musik, Aarhus Universitet 1982. Diplomeksamen i komposition i 1985 fra Det Jyske Musikkonservatorium. Lærer på danske konservatorier. Dirigent for flere kor, blandt andet Convivum. Komponist af både kammermusik, opera og rekviemmer. Formand for Statens Kunstfonds tonekunstudvalg 1993-1995 og for Dansk Komponistforening 1999-2008. Organist ved flere danske kirker, i dag ved Stavsholtkirken i Farum uden for København.

tryk på mig og gør, at jeg altid spørger mig selv, når jeg mener, at jeg er færdig med noget, om det nu også har velsignet mig. Ofte må jeg svare nej, og så må jeg tilbage til arbejdet, inden jeg omsider kan slippe – og måske da føle en velsignelse ved netop at give slip.

Det er lidt ligesom med forholdet til dine børn. Du har ansvaret for dem, du må værne dem og fostre dem, men en dag, når de er store nok til at velsigne dig, da skal du slippe dem. Med Johannes Døberens ord: "De skal blive større, og jeg skal blive mindre". Et sådant livsperspektiv giver for mig både mening, retning, fred og trøst. ■